

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Rudolphi Goclenii Exercitationes et disputationes ethicae & politicae

Goclenius, Rudolph

Marpurgi Cattorum, 1601

XCIII. An promissio jure jurando facta latroni redimendae pecunite causa
juste servetur?

[urn:nbn:de:bsz:31-109121](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-109121)

mam vult sapienter Plato: Magistratus naturam ita excultam esse debere, ut opportunè norit & possit parcere subjectis, & debellare superbos. Itaq; Platonis sententia est ita accipienda, ne pugnet cum his Ciceronis 2. Officiorum: Ita maxime est prohibenda in puniendo. Et iratus ad poenam qui accedit, nunquam mediocritatem illam tenebit, quæ est inter Nihilum & parum.

XCIII.

An promissio iurejurando facta latroni redimenda pecunie causa iuste servetur?

Affirmatur.

S E P T I M O quæritur: an, si quis latroni se pecuniam daturum jurat, ut vitam redimat, obstringatur ad præstationem. Affirmationem sustinemus his argumentis: 1. Asseveratio de re possibili & licita facta cum invocatione veri Dei, qua petimus, ut sit testis dictorum, & puniat fallentes, & nos ipso teste ad poenam obligamus secundum ipsius comminationem, quasi arguentes eum mendacii, si non paniat fallentes, est servanda. Juramentum latronibus aut insidiatoribus datum de pecunia est talis asseveratio. Ergo servandum. 2. Idem ferè hoc est. Quicquid juratum fuerit, quod cum favore Dei & sine peccato præstari potest, omninò præstandum est.

est. Nomen enim Dei sanctius habendum, quàm ut illud propter nostram vitam, honores, fortunas, temporaria commoda, profanemus. Juramentum latroni factum de solvenda pecunia pro vitæ redemptione præstari potest sine effusione gratiæ Dei, & sine peccato, & turpitudine. Ergo. 3. Inter duo mala eligendum est minus. Perjurium majus est malum quàm jactura rei corporalis. Ergo factius est jacturam facere rerum corporaliùm, quàm perjurii scelere conscientiam onerare. 4. Obedientia erga Deum & ejus gloria est omnibus rebus anteponenda. Dei autem præceptum est severissimum: Non pejerabis, sed solves Deo juramentum tuum. Cui addita est tristissima comminatio: Non habebit Deus infontem, quisquis vanè nomen ejus usurpaverit. Et cum juramentum à sciente & volente violatur, ne solvat pecuniam promissam, afficitur Deus ignominia. Ergo juramentum hoc non est violandum, sed potior esse debet jurisjurandi religio, & consideratio gloriæ Dei, quàm jactura rei corporalis. 5. Non sunt facienda mala ut eveniant bona: sed perjurium malum est: perjurio igitur non est redimenda vita. Verùm multa in contrariam sententiam afferri possunt, quorum quædam excutiemus. 1. Metu terroreque extorta juramenta non sunt servanda. Hæc illiusmodi sunt.

Object.

sunt: Ergò. 2. Item: Tantùm voluntaria juramenta de re licita & possibili sunt exsolvenda. Juramenta quæ latronibus fiunt non sunt voluntaria, quia violenta. Ergò. Resp. 1. Nego Solut. majorem primi syllog. Nam *περὸ φασίς* & prætextus terroris est res in infinitū minor quàm contumelia Dei & sceleris tanti conscientia.

2. Respondeo ad probationem assumptionis secundi syllogismi: Etsi in violentia magna & terrore impedita est voluntatis libertas: tamen cum propositis duobus malis minus damnum voluntas eligit, revera in tali promissione libera est. Id probat vetus regula Jurisconsultorum: Voluntas coacta etiam est voluntas. Respondeo igitur etiam ad ipsam ass. per inficiationem. Qui enim jurat, se vitam pecuniis redempturum, eligit minus malum liberè, ut vitet majus. Idèd honesti homines servant juramenta talia (vi extorta) præsertim cum facta sit sponsio de re licita & possibili. Actiones, inquit Aristoteles, voluntariæ sunt, in quibus est deliberatio. Jam verò qui metu aliquid agunt, ut jurant, certè deliberant, imò movent ipsi quoq; sua membra, ut exequantur imperata animi. Ergo metu coacti, tamen agunt voluntariè, etsi non voluntate absoluta, sed respectiva mixta que cum aliqua, ut sic dicam, voluntate. Quod adjicio, ut satisfiat huic objectioni: Volenti non Obje-

ât

Solutio.

fit injuria. Viator sciens & volens dat pecuni-
am. Ergo viatori non fit injuria. Resp. ad ma-
jorem. Hæc intelligenda est cum duabus ex-
ceptionibus: Volenti non fit injuria, hoc est,
simpliciter volenti, & volenti rem ipsam. De-
inde ad minorem: Viator dat pecuniam vo-
lens, at non simpliciter, sed in collatione du-
orum malorum. Mavult enim amittere pecu-
niam, quàm vitam. 3. Obligatio solvi potest

Object.

potestate superioris, ut magistratus. Et in ju-
re est regula: Jusjurandum quod terrore ex-
torcum, vel vi metusq; causa factum est, ra-
tum non haberi. Tale autem est hoc jusju-
randum, de quo nunc differimus. Ergò. Et Ce-
lestinus Papa ejus nominis III, juramentum
meru extortam irritum esse statuit. Resp. 1.

Solutio.

Solvi potest superioris autoritate obligatio,
scilicet qua homini obligatus es, nõ qua Deo.
2. In juramento hoc est duplex obligatio ju-
rantis: Una, qua obligatur homini improbo
seu latroni, cui aliquid jurejurando promittit.
Ab hac obligatione ipsa coactio liberare po-
test. Altera, qua quis Deo obligatur: ab hac
non absolvitur, sed necesse est eum implere
quod noman Deo sacrosanctum permittit. 3.
Cum leges non debeant esse vincula iniqui-
tatis, & magistratus sint administri justitiæ &
æqualitatis, & verò terrore preventus, cum
se daturum aliquid jurat, quod sine magno
rerum

rerum suarum detrimento præstari nequit,
 insigni afficiatur injuria: justissimum est leges
 ac magistratus aliorum libidini & iniquitati
 in damnum aliorum non patrocinari. In hanc
 partem rectè prætor in jure civili dixit: Quod
 vi metusve causa factum est, ratum non habeo.
 Intelligendum enim est hoc ita: non dari
 actionem latroni, qui terrore juramentum
 extorsit. Et si autem non armant aut adju-
 vant lex & magistratus in seductorem data ac-
 tione contra jurantem: tamen privatim unius-
 cujusque conscientia hanc curam permittunt,
 ne jusjurandum de re possibili & licita factum
 sciens ac volens violet: nec prohibent, quod
 minus promissa faciat. Cum igitur possis rem
 corporalem quocumque tempore sine peccato
 relinquere, multò magis id faciendum est,
 postquam tantum seu tam arctum vinculum
 intervenit. Sed ad magistratum redeo: & sic
 concludo: Magistratus cum sint custodes le-
 gum, non debent confirmare latrocinia aut
 aliam injustitiam quamcumque. Confirmarent
 autem injustitiam & latrocinia, si tale jura-
 mentum ipsis patefactum ratum haberent.
 Ergo ratum & validam non habebunt, sed re-
 scindunt. 4. Juramentum non debet esse vin- Objectu
 culum iniquitatis: & juramentum, quod est
 contra bonos mores, non est servandum. Ju-
 ramentum datum latroni est contra bonos
 mores:

Soluta

morēs: & est vinculum iniquitatis. Ergo. Ne-
 go minorem. 1. Tum enim esset juramentum
 vinculum iniquitatis, si quis cogeretur reli-
 gione jurisjurandi ad faciendū aliquid, quod
 pugnat cum lege Dei, & honestate ac salute
 publica. 2. Aliud est pati injuriam: aliud in-
 ferre. Latro inferens injuriam facit contra
 bonos mores, non ille qui injuriam patitur à
 latrone. Itaq; Magistratus rectè facit, si latro-
 nem deprehensum ultimo afficit supplicio,
 & personæ innocenti juramentum remittit.
 At privatus interim metor sit juramenti.
 Religio enim jurisjurandi si anteferenda est
 vitæ, ut certè est, multò magis aliis inferiori-
 bus bonis. 5. Lingua juravi: mentem autem
 injuratum gero, inquit Hippolytus apud Eu-
 ripidem. Ergo & dicere potest promissor, qui
 incidit in latrones: Lingua mea juravit: mens
 autem non juravit. Respondeo: Nefas est, ali-
 ud lingua jurare, quàm mente sentias: aliud
 verbis promittere, quàm factis præstare co-
 gites. Non est ludendum juramento, utpote
 insigni specie Invocationis Dei. Summa igitur
 hujus disputationis consistit in his duo-
 bus. 1. Magistratus rectè rescindit juramen-
 ta vi extorta, ubi promissum quid est, quod li-
 cet, & potest præstari: Quia nō debet confir-
 mare latrocinia. 2. At qui juravit amans ju-
 stitiam, fidem, veritatem, famam & religionis, ma-
 vult

vult accipere plagā in pecunia, quā in conscientia (quæ tenera res est.) An autem jurare liceat, in præsentia non lubet disputare. Hoc certum est: Necessitatis iusjurandum esse licitum: Vanitatis & temeritatis illicitum.

XCV.

Contra affirmantem superiorem defensio, Negata sententia: nempe, quod latroni fides servanda non sit.

DISPICIENTI mihi, cui necessitas affertur aliquid ex hoc angusto loco dicendum de aliquo argumento, ad utilitatem studiosæ juventutis comparato, etsi in tantarum varietate & copia multa occurrerent ejusmodi: comparatione tamen omnium facta visus tandem mihi fui utilissimè de hac questione differere: An fides sit exsolvenda latroni, præsertim cum hoc & superioribus annis exempla habuerimus eorum, qui à latronibus capti partim servarunt, partim violarunt fidem datam, ideòq; passim & plebei & docti inter se disceptent: rectène an secus hoc vel illud fiat. Nam ut nunc misso vulgo imperito, de doctis dicam, sunt, qui ajunt, latroni fidem servandam. In his est Petrus Martyr Theologus & philosophus insignis in locis communibus class. 2. loco 13. num. 21. & Philippus ille Melanchthon in quaest. Ethicis, tit. de juramento.

Exordium cum propositione primùm generali, deinde speciali.